

VERKIEZINGSKRANT

Test
met nieuw
stembiljet

Also
available
in English

prodemos.nl/
municipal-elections

Ga stemmen!

Bepaal mee wie in jouw gemeente
beslissingen nemen

Gemeenteraadsverkiezingen

Woensdag 18 maart 2026

ProDemos

Huis voor democratie en rechtsstaat

Dit doet de gemeenteraad

Een gemeente bestaat uit een stad of uit meerdere dorpen.
Er moeten allemaal beslissingen worden genomen over de gemeente.
Dat doet de gemeenteraad.

Iedere gemeente heeft een gemeenteraad.
Elke 4 jaar kiezen we de leden van de gemeenteraad.
De gemeenteraad beslist de komende 4 jaar over de plannen voor de gemeente.
En de gemeenteraad beslist waar de gemeente geld aan uitgeeft.

André:

Ik vind de gemeente een beetje betuttelend. De horeca moet al vroeg dicht. Vroeger kon je om 2 uur 's nachts nog een broodje kopen in de stad. Er zijn veel mensen die 's nachts leven. Bijvoorbeeld taxichauffeurs.

De gemeenteraad beslist bijvoorbeeld over:

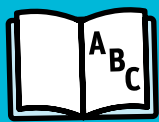
Afval

De gemeente zorgt voor het inzamelen van afval.
De gemeente beslist ook of het afval gescheiden wordt opgehaald.
En welke containers je daarvoor moet gebruiken.

Armoede

De gemeente helpt mensen die niet genoeg geld hebben om van te leven.
Bijvoorbeeld met een bijstands-uitkering of met hulp als je schulden hebt.
De gemeenteraad beslist of er nog meer wordt gedaan om mensen met weinig geld te helpen.
Bijvoorbeeld met een pas waarmee je met korting kan sporten of leuke dingen in de gemeente kunt doen.

Bibliotheken en taalles

De gemeente zorgt dat er taalles is voor wie dat nodig heeft.
Ook geeft de gemeente geld aan bibliotheken.
De gemeenteraad beslist hoeveel geld.

Gezondheid

De gemeente helpt mensen die zorg nodig hebben.
Bijvoorbeeld door een rolstoel te regelen. Of hulp bij het huishouden.
De gemeente steunt ook ouders, bijvoorbeeld in een Centrum voor jeugd en gezin.

Sport

De gemeente betaalt mee aan sportvelden, sporthallen, stadions en zwembaden.
De gemeente geeft ook geld aan sportverenigingen.
De gemeenteraad beslist welke sportverenigingen geld krijgen en hoeveel geld dat is.

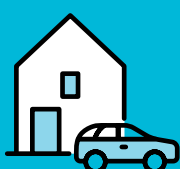
Belasting

De gemeente heeft veel geld nodig. Daarom betalen we belasting aan de gemeente. Bijvoorbeeld de afvalstoffen-heffing. Dat is geld voor het ophalen en verwerken van ons afval. De gemeenteraad bepaalt welke belasting we aan de gemeente betalen en hoeveel.

Vergunningen

De gemeente geeft vergunningen aan bedrijven en organisaties. Bijvoorbeeld winkels, restaurants, theaters of dorpsfeesten. In een vergunning worden afspraken gemaakt. Bijvoorbeeld over openingstijden van restaurants of geluidsoverlast van clubs.

Wonen en verkeer

De gemeente bepaalt waar in de gemeente gebouwd wordt. Bijvoorbeeld winkels, sportvelden, speeltuinen, fietspaden en wegen. Ook beslist de gemeente over het bouwen van huurwoningen of koopwoningen.

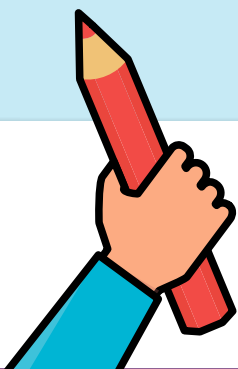
Yvonne:

Hier in het dorp heeft de gemeente besloten dat de winkels dicht zijn op zondag. Dat vind ik niet meer van deze tijd. Dat zou de gemeente wel mogen aanpassen.

Verkiezingen

Op woensdag 18 maart 2026 zijn de gemeenteraadsverkiezingen.

Jouw stem is belangrijk!

Met jouw stem bepaal je mee wie in de gemeenteraad komt. En wie de komende 4 jaar mag meebeslissen over plannen voor jouw gemeente.

Je bent 18 jaar of ouder

Je bent officieel Nederlands.
Je staat ingeschreven bij jouw gemeente.

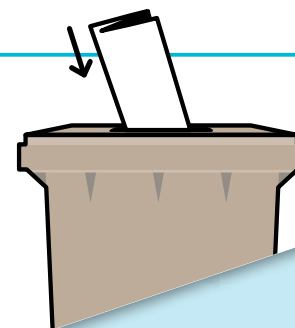
Of je hebt de nationaliteit van een ander land in de Europese Unie en je woont officieel in Nederland.

Of je woont langer dan 5 jaar in Nederland en je hebt een verblijfsvergunning.

Je mag stemmen bij de verkiezingen voor de gemeenteraad van jouw gemeente!

Lorette:

Ik ga zeker stemmen.
Er is een tijd geweest dat vrouwen niet mochten stemmen.
Donkere vrouwen mochten nóg later pas stemmen.
Ik vind het daarom heel belangrijk.

Yvonne:

Je moet vooral je stem niet verloren laten gaan.
Ook al ben je het niet helemaal eens met een politieke partij.
Dat kan ook nooit voor 100% zijn.

André:

Als je niet stemt, heb je ook geen zeggenschap achteraf.
Je kunt dan niet achteraf zeggen dat je het er niet mee eens bent.
Want dan had je moeten stemmen.

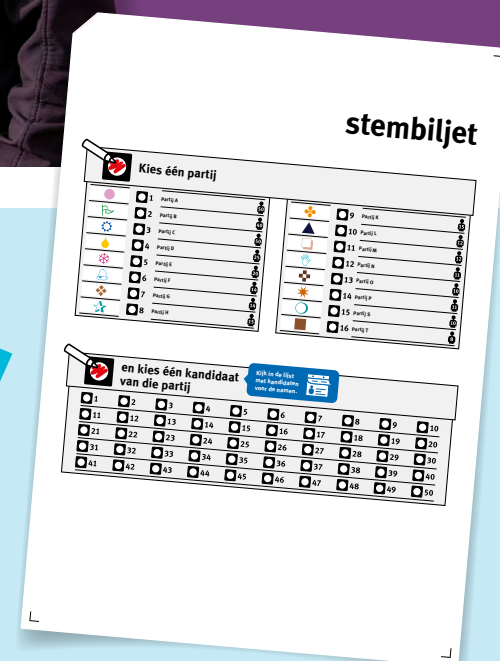

Een nieuw stembiljet

Veel mensen vinden het stembiljet te groot en moeilijk leesbaar. Daarom is er een proef met een nieuw, kleiner stembiljet.

Bij de gemeenteraadsverkiezingen wordt er in deze gemeenten getest: Alphen aan den Rijn, Boekel, Den Bosch, Gouda, Leiden, Meierijstad, Midden-Delfland, Nijmegen, Noordoostpolder, Soest en Tynaarlo. Kijk voor meer informatie op de website www.nieuwstembiljet.nl.

Zo neemt de gemeente beslissingen

Partijen werken samen

Na de verkiezingen is één partij de grootste. Die heeft de meeste stemmen gekregen. Deze partij kijkt met welke andere partijen ze goed kan samenwerken. Samen proberen ze een meerderheid te vormen.

Ze onderhandelen over plannen voor de gemeente voor de komende 4 jaar.

Meestal krijgen de politieke partijen niet helemaal hun zin.

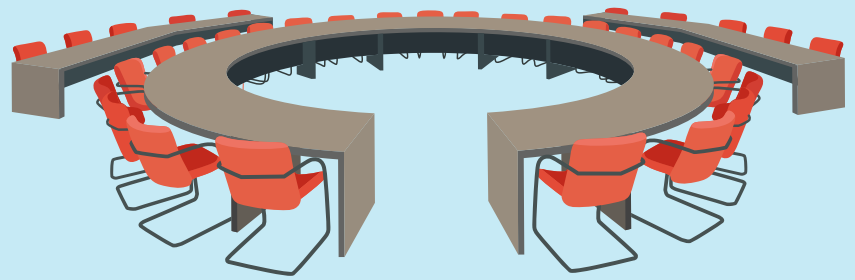
Zijn de partijen het eens over de plannen? Dan kunnen ze wethouders benoemen.

De wethouders voeren de plannen van de gemeenteraad uit en bedenken zelf ook plannen.

Lorette:

Mensen met weinig geld krijgen een pas. Hier zet de gemeente € 100 op. Zo kunnen mensen sporten. Of naar de schouwburg of bioscoop gaan.

Dit zijn de taken van de gemeenteraad

1 Beslissen over plannen en regels in de gemeente

Een plan of regel gaat door als meer dan de helft van de leden van de gemeenteraad voor het plan of de regel stemt.

2 Controleren of de burgemeester en wethouders hun werk goed doen

Als een plan is goedgekeurd, wordt het plan uitgevoerd. Dat doen de burgemeester en wethouders.

De gemeenteraad controleert of de wethouders de plannen goed uitvoeren.

De leden van de gemeenteraad stellen vragen aan de wethouders.

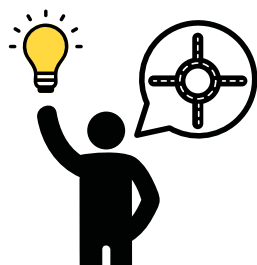
De gemeenteraad kan een wethouder die het niet goed doet, wegsturen. Er moet dan een andere wethouder komen.

Een voorbeeld:

1. Er is een probleem

Op een grote kruising gebeuren veel ongelukken.

2. De wethouder bedenkt een plan

De kruising wordt een rotonde.

3. De gemeenteraad beslist over het plan

De gemeenteraad bespreekt het plan. De burgemeester leidt de vergadering.

Is het plan een goed idee? Zijn er echt minder ongelukken als de kruising een rotonde wordt? De gemeenteraad mag het plan van de wethouder ook veranderen.

Dan stemt de gemeenteraad over het plan. Stemt meer dan de helft van de gemeenteraad voor het plan? Dan gaat het plan door.

Beslis op wie je stemt

Lorette:

Als ik in het wijkcentrum ben praat ik met mensen. Dan hoor ik de verhalen. Daar haal ik informatie uit die ik mee kan nemen.

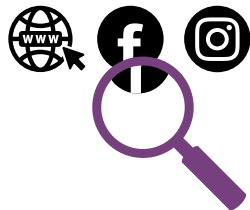

Kies de politieke partij die het best bij jouw ideeën past.

Weet je niet welke partij bij je past?
Hier zijn een paar tips voor jou.

Zoek uit wat politieke partijen willen

Bekijk de plannen van politieke partijen op hun website. Of kijk op hun pagina's op sociale media, zoals Facebook of Instagram.

Stel vragen aan politieke partijen. Stuur een mail of bel. Het mailadres en het telefoonnummer staan op hun website.

Leden van politieke partijen delen folders uit op straat. Of ze komen langs de deur. Je kunt ze alles vragen.

Soms zijn er verkiezingsbijeenkomsten in de buurt. Je kunt daar gratis naar toe.

Kijk tv of luister naar de radio, bijvoorbeeld naar een verkiezingsdebat.

Of volg het nieuws van de lokale omroepen. Daar vertellen politieke partijen welke plannen ze hebben.

Praat erover met anderen

Vraag welke politieke partij zij kiezen en welke niet. Vraag ook waarom.

Denk na: wat is jouw eigen mening? Je mag helemaal zelf kiezen op welke partij je stemt.

Gebruik een stemhulp

Kijk of er een stemhulp is voor jouw gemeente, bijvoorbeeld op de website www.stemwijzer.nl.

Hier geef je jouw mening over 30 onderwerpen. Daarna zie je welke politieke partijen het vaak met jou eens zijn.

Op wie stem je?

Veel mensen stemmen op nummer 1 van een partij. Dat is de lijsttrekker.

Je kunt ook stemmen op iemand anders van de lijst. Omdat je die persoon het beste vindt voor jouw gemeente.

Yvonne:

Ik doe de StemWijzer. Ook volg ik de live-stream van de gemeenteraadsvergadering hier in Katwijk.

André:

De plannen van de partijen mogen wel duidelijker en in gewone taal. Wat wil je doen met je partij? Laat dat effe duidelijker zien! Ik vind het vaag. Er wordt wel wat geschreven maar niet voor de mensen die laaggeletterd zijn.

Lorette:

Als ik die grote verkiezingsposters zie, staat er vaak alleen: 'Stem op deze partij'. Maar niet waarom ik daarop moet stemmen. Mijn idee is: zet er kort bij waar je voor staat als partij, en wat je wilt aanpakken.

Stemmen: zo doe je dat

1 Je krijgt een stempas thuis

De gemeente stuurt je een stempas en een kandidatenlijst.

2 Kies een politieke partij

Je ziet op de kandidatenlijst welke partijen meedoen aan de verkiezing. En welke mensen er voor die partijen meedoen aan de verkiezing.

☀ 7.30 uur
🌙 21.00 uur

STEMBUREAU

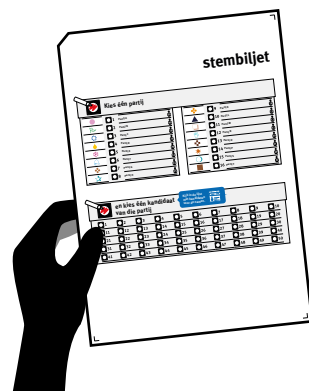
3 Ga naar het stembureau

Ga op **woensdag 18 maart 2026** met je stempas naar het stembureau. Neem ook je paspoort of rijbewijs of identiteitskaart mee. Je mag er ook nog mee stemmen als het maximaal 5 jaar verlopen is. Je mag ook een verblijfsvergunning laten zien. Je kunt hiermee stemmen als het geldig is.

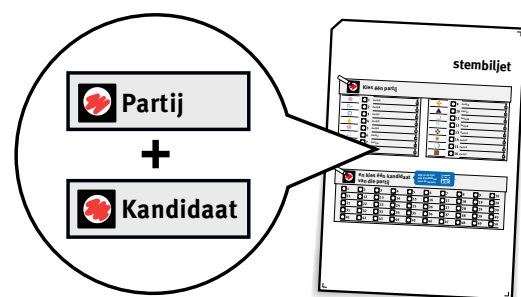
4 Lever je stempas in

Geef je stempas aan de mensen van het stembureau. Laat ook je paspoort of rijbewijs of identiteitskaart zien. Of je verblijfsvergunning. De mensen van het stembureau controleren je stempas en wie je bent.

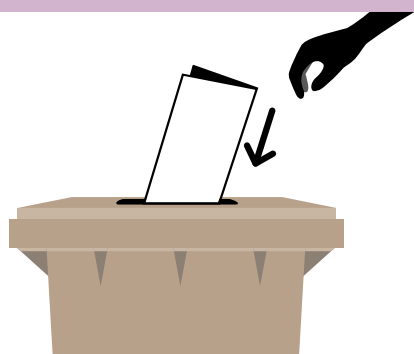
5 Je krijgt een stembiljet

Op het stembiljet staan de politieke partijen die meedoen aan de verkiezing in jouw gemeente. Daaronder staan de nummers van de mensen op wie je kunt stemmen. In het stembiljet ligt een boekje met daarin per partij de namen van de mensen op wie je kunt stemmen. Daarin kun je zien welk nummer iemand heeft.

6 Kleur 2 rondjes rood

Ga een stembiljet in met het stembiljet. Dat doe je alleen. Niemand mag meekijken als je stemt. In het stembiljet ligt een rood potlood. Zoek eerst de partij waar je op wilt stemmen. Kleur het rondje rood dat voor de naam van deze partij staat. Zoek daarna het nummer van de persoon op wie jij wilt stemmen. Kleur het rondje voor dit nummer ook rood.

7 Doe je stembiljet in de stembus

Vouw het stembiljet weer dicht en stop het in de stembus.

8 Je hebt gestemd

Na 21.00 uur worden alle stemmen geteld. De uitslag kun je vinden op internet, bijvoorbeeld op **www.nos.nl**. Of in het nieuws, op de radio, tv of in de krant.

Wil je meer lezen over het nieuwe stembiljet?

Kijk dan op **www.nieuwstembiljet.nl**

De belangrijkste vragen over stemmen

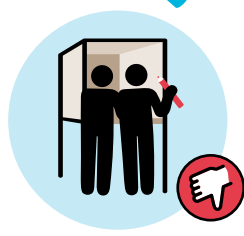
Hulp op het stembureau

Je mag een 'spiekbriefje' meenemen het stemhokje in. Daarop kun je de partij en de kandidaat waarop je wil stemmen opschrijven.

Op ieder stembureau is een loep. Dat is een vergrootglas. Daar kun je om vragen.

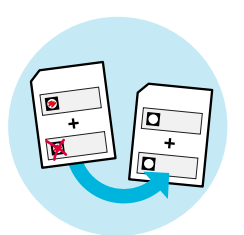
Je moet alleen het stemhokje in. Hulp vragen mag, maar alleen buiten het stemhokje.

Op ieder stembureau is een extra medewerker aanwezig die uitleg geeft over het nieuwe stembiljet. Je kunt deze persoon ook vragen stellen. **Let op:** dit mag alleen buiten het stemhokje!

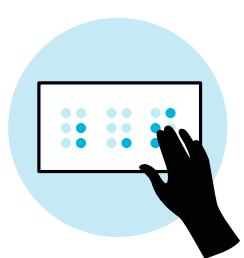

Er is één uitzondering. Als je een lichamelijke beperking hebt en niet zelf een rondje rood kunt kleuren, mag er wel iemand anders mee.

Je mag 2 keer een nieuw stembiljet vragen als je een foutje maakt.

Op sommige stembureaus kun je deze hulp krijgen

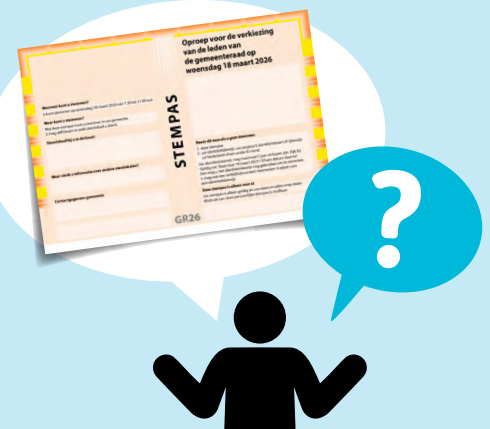
Alle gemeenten die het nieuwe stembiljet testen, hebben een stem-mal. Een stem-mal is een hulpmiddel voor mensen die blind of slechtziend zijn. Als je de stem-mal wil gebruiken en nog niet weet op wie je wil stemmen, kun je de kandidatenlijst af laten spelen door de sound-box.

In sommige gemeenten is een gebarentolk aanwezig op het stembureau voor mensen die slecht kunnen horen of doof zijn. Soms is er een lid van het stembureau dat Nederlandse Gebarentaal spreekt. Of je kunt bellen met een gebarentolk op afstand.

Op de website **www.waarismijnstemlokaal.nl** kun je vinden welke hulp je in stembureaus kunt krijgen. Of kijk op de verkiezingspagina van jouw gemeente.

Stempas kwijt?

Je kunt een nieuwe stempas aanvragen bij de balie van jouw gemeente. Dat kan tot 17 maart, 12.00 uur.

Let op: dat kun je alleen zelf doen.

Iemand machtigen

Je kunt ook iemand anders vragen om voor jou te stemmen. Dat heet machtigen. Degene die voor jou gaat stemmen moet tegelijkertijd ook zelf stemmen.

Let op: diegene moet wel in dezelfde gemeente wonen als jijzelf.

Doe dan deze 3 dingen:

1

Vul de achterkant van de stempas in. Zet je handtekening op de achterkant van de stempas. Hiermee geef je iemand anders toestemming om voor jou te stemmen.

2

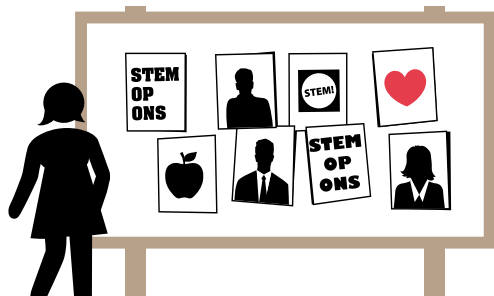
Geef je stempas én een kopie van je paspoort of rijbewijs of identiteitsbewijs of verblijfsvergunning aan de persoon die voor jou gaat stemmen. De kopie mag ook een foto zijn.

3

Vertel de persoon die je gemachtigd hebt op welke partij en welke persoon je wilt stemmen.

Je bent klaar om te stemmen

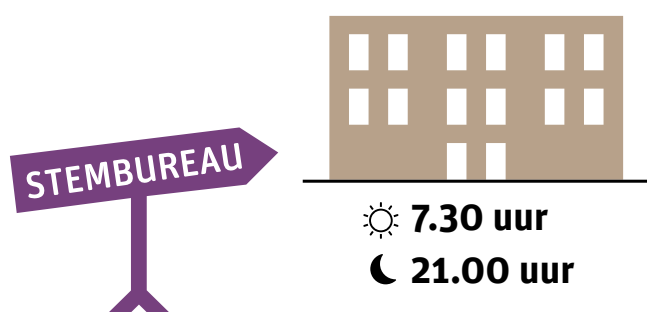
Checklist

☐ Ik weet op welke partij ik ga stemmen

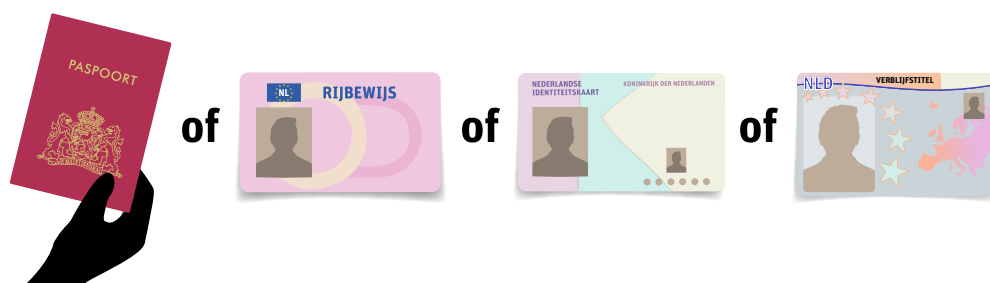
☐ Ik weet op welke persoon ik ga stemmen en welk nummer die persoon heeft op het stembiljet

☐ Ik weet waar het stembureau is

☐ Ik heb mijn stempas bij me

☐ Ik heb mijn paspoort, rijbewijs, identiteitsbewijs of verblijfsvergunning bij me

Heb je toch nog vragen?

Bel ons met je vragen over de verkiezingen.

070 - 757 02 00

Of kijk op de website
verkiezingen.prodemos.nl

ProDemos

Huis voor democratie en rechtsstaat

ProDemos legt uit wat de spelregels zijn van de democratie en rechtsstaat en laat zien wat je zelf kunt doen om invloed uit te oefenen – in de gemeente, het waterschap, de provincie, het land en Europa.

Colofon

Samenstelling en tekst: ProDemos

Vormgeving:

Lidewij Spitshuis ontwerpstudio

Druk: Rodi Rotatiedruk

In samenwerking met:

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
Stichting ABC,
Stichting Het Begint met Taal,
Stichting Lezen en Schrijven,
Stichting Makkelijk Lezen

ProDemos

Hofweg 1H

2511 AA Den Haag

☎ (070) 757 02 00

✉ info@prodemos.nl

🌐 prodemos.nl

